

**Dragi prijatelji —
somišljeniki!**

Naročajte, širite in propagirajte najcenejši in neodvisen dnevnik »Glas naroda«. Pristopajte k »Narodni prosveti«, da postane naš dnevnik lastnina vsega slovenskega ljudstva, kajti samo tisk, zasnovan na zadrugi osnovi, je lahko resnični izraz narodove volje! Ne pozabite! »Glas naroda«, Gajeva 1., mesečna naročnina samo Din 20'—.

Mesečna naročnina
20 Din, za inozemstvo 35 Din. Uredništvo: Ljubljana, Gregorčičeva ul. 23. Tel.: 2566, int. 3069

GLAS NARODA

Uprava: Gajeva 1.
Telefon 3855. - Ček, račun: Ljubljana št. 14.614. Oglasi po ceniku. Pri večkratnih objavah popust

Št. 52

Izhaja dnevno razen ponedeljka in dneva po prazniku

V Ljubljani v sredo, dne 19. junija 1935

Rokopisov ne vračamo

Leto I

Problem našega inteligentnega naraščaja

V šolskem letu 1918./19. je bilo vseh srednješolcev v Sloveniji okoli 45.000, danes jih je že med 90 in 100 tisoč. Torej se enkrat toliko. Ne sicer v tej meri, a vendar zelo močno je poraslo tudi število visokošolcev. V letu 1928./29. je štela ljubljanska univerza že 1315 slušateljev in slušateljic, letos pa jih je 1813. K temu pa je še prišteti one, ki študirajo v Zagrebu, Beogradu in v tujini in katerih tudi ni malo. Saj jih je le na visoki trgovski šoli v Zagrebu okoli 50, še znatno več pa na medicinskih fakultetah, ker je ljubljanska nepopolna. Samo abiturientov pa je letos okoli 530, torej več ko 10% one naše mladine, ki stopa vsako leto v praktično življenje.

Samo s kulturnega stališča je gotovo le razveseljivo, če tako silno raste število naših srednje- in visokošolcev, ker se s tem pač dviga kulturna stopnja našega naroda. Toda pri nas ni tako, kakor je n. pr. na Češkoslovaškem, da bi se abiturient vrnil na svoje domače posestvo in postal zopet kmetovalec. Saj je treba celo konstantirati, da je vedno večji odstotek tudi absolventov kmetijskih šol, ki ne najdejo več nazaj poti k kmetiskemu delu, temveč hočejo službe v pisarnah. Kdor je pri nas absolvent srednje ali celo visoke šole, ta je reflektant na službo in brez nje navadno niti nima eksistenčne možnosti.

Nastaja pa sedaj vprašanje, ali imamo sploh toliko mest, da bi mogli ustreči vsem absolventom naših šol. Zaenkrat je jug naše države še možno, da najde zaposlitev na njegovem ozemlju del naših absolventov, ki v Sloveniji ne morejo dobiti več mesta. Toda tudi ta rezerva bo kmalu izčrpana, saj raste tudi število akademikov v Beogradu neprestano. V kratkem bomo na tem, da bodo morali čakati naši absolvirani srednje- in visokošolci leta in leta, predno pridejo do službe, ki bo vrhu vsega še zaradi preobilice reflektantov slabo plačana.

Kriza postaja za naš inteligentni naraščaj še zlasti ostra, ker je že nekako v slovenski tradiciji, da išče večina našega inteligentnega naraščaja namestitev v državni službi, samoupravnih in javnih korporacijah. Toda jasno je, da je že danes javni aparat prevelik in da obremenjuje vse naše gospodarstvo v tej meri, da omaguje pod tem bremenom. Ne glede nato, je naša uprava in tudi zakonodaja že tako komplicirana, da jo je nujno treba poenostaviti, kar bo moralo logično tudi znižati število javnih nameščenecv. Prav resno in z vso energijo je že sedaj treba gledati na to, da se za gospodarstvo z debirokratizacijo uprave oddih, ker smo sicer v zelo resni nevarnosti da bodo preštevilni in prekompleksirani predpisi onemogočili vsak gospodarski polet naroda. Zato ni računati s tem, da bi mogle država in samoupravne ter javne ustanove z namestitvijo naših absolventov rešiti problem našega inteligentnega naraščaja.

Rešitev bi mogla priti le iz zasebnega gospodarstva. Z napredkom zasebnega gospodarstva se avtomatično ustvarjajo nova mesta in samo na ta način bo mogoče najti polagoma zaposlitev za naš inteligentni naraščaj. Zele je potrebno, da se industrializacija dežele še pospešuje, zato je nujno, da se dela za normalizacijo razmer na našem denarnem trgu, da se odpro zopet krediti, ki so pogoj napredka v gospodarstvu. Zato je nadalje potrebno, da se že enkrat temeljito lotimo vprašanja našega tujnega prometa, ki bi mogel dati kruha mnogim našim inteligentom, če bi bil vsaj skromno razvit. A tudi napredek naše trgovine, ki ima še ogromne razvojne možnosti, samo če se ji da možnost udeleževanja, bi mogla stotinam absolventom nuditi dobro plačana mesta.

Sveda pa je treba, da tudi mladina začne misliti na to, da vsa ne more najti službe pri državi in samoupravah ter da bo vedno večji odstotek onih, ki si bodo morali ustvariti eksistenco v zasebnem gospodarstvu. Zato je čas, da se začne mladina na to pripravljati, da bo sposobna za ostro tekmo, ki vedno vlada v zasebnem

Fronta zapadnih velesil se krha

Nerazporejenost v Parizu in Rimu proti Londonu — Nemško-britanski razgovori nova preizkušnja — Francija in Italija hočeta ohraniti popolno svobodo akcije — Sodelovanje med Rimom in Parizom

Pariz, 18. junija. r. Časopisje je malone brez izjeme mnenja, da morata Francija in Italija ohraniti napram angleško-nemški kombinaciji svojo popolno svobodo.

»Journal« smatra, da v eni točki Francija nikakor ne bo mogla popustiti. To velja za predlog, naj bi se razmerje pomorskih sil uredilo za vsako kategorijo ladij posebej.

Ni dvoma, pravi »Petit Parisien«, da skuša nemška spletkar izpodkopati načelo enotnosti oboroževalnega problema, ki je bilo v zadnjih 6 mesecih tolikrat razglašeno. Berlin se zaveda, da avgusta meseca usahnejo vsi finančni viri. Zato polara vse svoje upe sedaj na velike londonske banke.

»Matin« smatra, da bo morala Francija podvojiti število svojih podmornic in svoje letalske sile, če bodo druge države prekosile francoske površinske ladje po številu in kvaliteti tako, da bi radi tega grozila Franciji nevarnosti.

»Echo de Paris« pravi, da se Francija po pravici čudi postopku, ki ga je uvedla angleška vlada iz lastnega nagiba.

»Oeuvre« pa priprija, da je Francija po pravici vznemirjena, ker se je Velika Britanija odpovedala splošni politiki Društva narodov in na politiki, ki sta jo še nedavno tega pribili izjavi v Londonu in Stresi.

Francoski ugovori

Ceprav je odgovor francoske vlade na angleško poročilo o pomorskih pogajanjih med Veliko Britanijo in Nemčijo zavil v veliko diskrepcijo, je vendarle prodrl v javnost, da se odgovor francoske vlade sklicuje na načelo medsebojne odvisnosti pomorskega, letalskega in kopnega oboroževanja. Francoska nota pa v ostalem ne zavzema nobenega »oločenega stališča« napram morebitnemu sporazumu samemu. Moč nemškega brodograja je določena z versajsko pogodbo. Zato po mnenju francoske vlade nemškega pomorskega statuta ni mogoče izpremeniti brez izrečnega pristanka vseh tistih držav, ki so podpisale versajsko pogodbo. Razen tega bi predlagani sporazum med Veliko Britanijo in Nemčijo porušil pomorsko ravnovesje, ki ga je utrdila washingtonska pomorska pogodba. Zato mora Francija sama skrbeti za svojo lastno varnost in bo glede svojih novih pomorskih gradenj popolnoma svobodna.

V pariških krogih zlasti zamerijo Angliji, da so se razgovori z Nemčijo začeli in nadalje potekali, ne da bi bil kdo povabil francosko vlado zraven. Franciji se v teh razmerah zdi, da ni zaželeno, posebno še, ker se je britanski kabinet v svojem poročilu omejil samo na to, da je francosko vlado vprašal za mnenje.

Italijanski pomisleki

Odgovor italijanske vlade je bil sestavljen v sporazumu s Parizom

Italijanska vlada se je v svojem odgovoru na angleško poročilo izrekla sicer za povečanje pomorske oborožitve Nemčije v okviru washingtonskega pakta. Italijanska vlada pa je proti ostalim zahtevam, ki jih je postavila Nemčija. Obenem pravi italijanska vlada, da je pripravljena sodelovati na skupni konferenci, ki naj bi proučila nemške zahteve. Odgovor italijanske vlade je bil sestavljen v sporazumu s francosko vlado. Kakor ti krogi dalje poročajo, je italijanska vlada v svojem odgovoru poudarila tudi to, da odklanja predlog, naj bi se vprašanje pomorskega oboroževanja združilo z vprašanjem oborožitve na kopnem.

Odmevi francoske note

Vsebina francoske note Angliji o pomorskem oboroževanju je vzbudila v pariških listih nove

gospodarstvu. Tu ima uspeh le tisti, ki je strokovno res podkovan, ki ima velik del odgovornosti in neumorno voljo za delo. Kdor ima te lastnosti, temu se ni treba bati za svojo eksistenco, ker za te se bo vedno našel kruh in tudi dober kruh.

Treba pa je tudi, da se mladina oprosti onega nesrečnega predsodka, da je najbolj častno delo ono v pisarnah. Nasprotno je res. Najbolj častno delo je tisto, ki je najbolj koristno, ki je najbolj potrebno, a nikjer se toliko nekoristnega in nepotrebnega dela ne opravlja ko baš v pisarnah. V Ameriki ne poznajo več tega predsodka, da je pisarniško delo najvišje in zato je Amerika danes tehnično najmodernejša

komentarje, ki pa so bolj umirjeni. »Journal« pravi, da se Angliji mudi sprejeti pogoje, ki se njej zde ugodni, in navaja za primer, da bi tudi Francija bržkone prav tako hitro pristala, če bi se Nemčija za zmerom obvezala, da se zadovolji z vojsko, ki bi bila po moči za polovico ali za tretjino manjša od francoske.

»Echo de Paris« pravi, da Francija zaradi teh dogodkov ni več vezana z washingtonskim pomorskim dogovorom od leta 1922. Anglija, pravi list, zdaj ne more več voditi politike proti Italiji v Abesiniji in se pri tem sklicevati na Društvo narodov in na spoštovanje pogodb v Evropi, ko pa obenem sama krši te pogodbe, kadar gre za njeno premoč na morju.

Francoski odgovor je pre-senetil

Londonski »Times« pravi glede na francoski odgovor na nemško-britanske pomorske razgovore, da je ta odgovor formalnejši, kakor so pričakovali. Francoska vlada zavzema stališče po katerem Anglija nima pravice priznati Nemčiji posebnega odstotka tonaže, ker da je v protislovju z mirovno pogodbo. Zato se smatra francoska vlada — pravi nota — svobodno in meni, da je nič več ne veže dosedanja ključ o razmerju tonaže.

Italija-Abesinija

Prestizžno vprašanje Italije

Rim, 18. junija. pr. V tujakšnih političnih krogih se doznava za stališče, ki bi ga Italija zavzela v Zenevi, za primer, da bi njen spor z Abesinijo prišel ponovno pred svet DN, kar je z ozirom na potek pogajanj v arbitražni komisiji zelo verjetno. Dosedaj je Italija predvidevala tele tri možnosti:

1. Italija ne bo intervenirala v nobeni razpravi, ki se bo nanašala na abesinsko vprašanje, z drugo besedo, nastopala bo tako, kakor da bi je v Zenevi ni bilo.

2. Italija bo pristala na razpravo pred ženevskim forumom, a bo zahtevala, da ta izbira med dvema odločitvama, ki se vsilujeta.

3. Za primer neuspeha prvih dveh stališč bi Italija izstopila iz Društva narodov.

V dobro poučenih političnih krogih trde sedaj, da druga hipoteza ne pride niti v poštev, ker bo Italija z vso odločnostjo odklonila zahtevo kogarkoli, da sedejo njeni zastopniki k isti mizi, kjer bi sedeli zastopniki Abesinije. Gre tu za pristojno in častno vprašanje Italije. V teh vprašanjih pa je Duce nepopustljiv. More se torej sklepati, da se Italija morebitne ponovne debate o abesinskem sporu v Zenevi ne bo udeležila. Verjetno je, če sodimo po sedanjem razpoloženju v Rimu, da bo Italija dejansko izstopila iz DN, če pride do take debate.

Vojaška sila Abesinije

London, 18. junija. AA. Diplomatski urednik lista »Daily Telegraph« poroča, da so v Addis-Abebi mnenja, da je vojna z Italijo neizogibna. Vojaška pripravljenost Abesinije je precejšnja. — Skupno število pušk vseh vrst cenijo na pol milijona, med njimi je 100.000 najmodernejših modelov. 15.000 vojakov se lahko smatra za prvo-

država. Tudi v Rusiji so že pospravili s tem predsodkom, a tudi bogata Anglija ga ne pozna več. Tudi mlada Jugoslavija ga mora odpraviti, ker drugače ne bo nikdar zaživila onega življenja, ki ji gre po njeni mladosti.

Problem našega inteligentnega naraščaja postaja vedno bolj oster in se bo izpremenil v katastrofo, če ne bomo prelomili s tradicijo, da mora ves naraščaj najti mesta v državni in samoupravni službi. Rešitev more priti le iz zasebnega gospodarstva, ki ga je zato na vso moč pospeševati. Mladini pa se naj tudi s voje strani prilagodi za to rešitev in problem našega inteligentnega naraščaja bo rešen.

Današnja številka vsebuje:

Problem našega inteligentnega naraščaja

Pojasnilo celjskega župana

Za reformo državne uprave

»Boj« razpuščen

APZ gre v Egipt

Hoare prisostvuje seji

London, 18. junija. AA. Na današnji plenarni seji angleških in nemških pomorskih delegatov sta bila tudi zunanji minister Hoare in prvi lord admiralitete sir Ayres Monsell.

Sporazum v vseh vprašanjih

Iz uradnih krogih se doznava, da se je danes dosegel sporazum v vseh vprašanjih, o katerih se je doslej vršila debata pri britansko-nemških pomorskih razgovorih. Nadaljni razgovori se bodo vršili v glavnem o tehniških vprašanjih in bodo po vsej priliki končani v petek.

Na podlagi doseženega sporazuma, ne sme biti globalna tonaža nemškega brodograja v nobenem primeru večja od 35 odstotkov britanskega brodograja, pri čemer se šteje tudi tonaža tistih ladij, ki se bodo zamenjale z novimi. Razmerje teh 35 odstotkov se bo izvajalo za vse kategorije.

Vsebina sporazuma

London, 18. junija. AA. Doznava se, da obsega britansko-nemški pomorski sporazum vsa vprašanja, o katerih so razpravljali pri dosedanjih razgovorih; glavna točka sporazuma je sprejetje razmerja 100 : 35 med tonažo angleške in nemške mornarice. O nekaterih še odprtih tehniških vprašanjih se bo debata nadaljevala prihodnje dni. Računajo, da se bodo razgovori končali do petka.

Odhodi delavcev iz Trsta

Trst, 18. junija. W. Včeraj zvečer ob 18. uri se je vkrcalo na ladjo »Teverec« 200 specializiranih pristaniških delavcev, od katerih jih je 50 iz Trsta, 50 iz Benetk, 30 z Reke, 50 iz Vidma in od drugod.

Grandi bo odpoklican

Pariz, 18. junija. »Information« poroča iz Londona, da bo dosedanja italijanski poslanik na angleškem dvoru Grandi najbrž odpoklican, in da bo na njegovo mesto postavljen Mussolinijev zet grof Ciani.

Grandi bo po vsej priliki imenovan za glavnega tajuika fašistične stranke.

Nova mehiška vlada

Mexico, 18. junija. AA. Nova mehiška vlada je sestavljena takole:

Predsednik vlade Cardenas, zunanji minister Fernando Gonzales Roa, bivši mehiški poslanik v Washingtonu, notranji minister Silvestro Barba y Gonzales, bivši minister dela, finančni minister Eduardo Suarez, kmetijski minister general Saturnino Cedio, minister za gospodarstvo general Rafael Saneestaria, minister vojske general Figueroa, prosvetni minister Vasquez Vela, odvetnik in član socialistične stranke, prometni minister Musica, minister za delo Cosmerin Ochoa, minister za agrarno reformo Gabino Vasquez.

Iz vlade so odstopili vsi dosedanja ministri, ki so pripadali radikalni stranki.

Politični krogi so mnenja, da bo mogla nova vlada pomiriti državo. K temu bo pripomogla tudi izjava bivšega predsednika republike Halesa, da se umakne v politično tatišče.

Oborožen oddelki rdečih srca (borbeni oddelki radikalne stranke), ki so pod vodstvom bivšega ministra za gospodarstvo Canabala krenili proti prestolnici, so se zdaj odstranili.

Vremenska napoved

Dunaj: Sprejemljivo oblačno, ponekod jasno, nagnjenje k nevihtam, soparno.

Prisrčen sprejem Bolgarov na slovenskih tleh

Ljubljana, 18. junija.

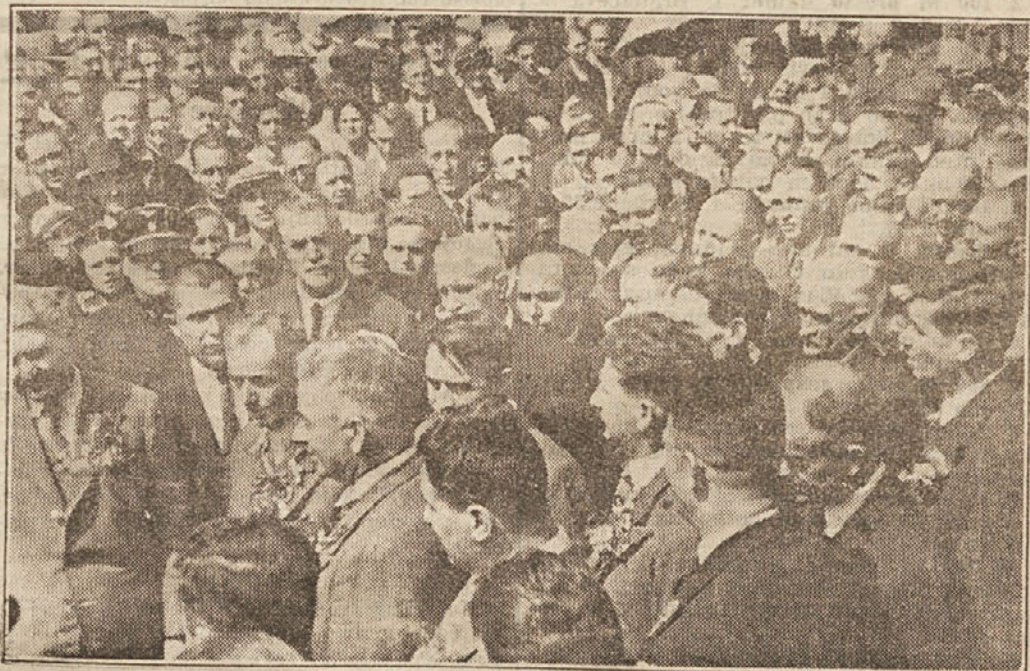
Z brzovlakom ob 9.37 je prispelo v Ljubljano v 4 pulmanih 64 bolgarskih železničarjev pod vodstvom g. inž. Simeona Genkova, načelnika generalne direkcije v Sofiji, in v spremstvu sedmih zastopnikov beograjske generalne direkcije pod vodstvom načelnika g. inž. Jovana Djurkovića. Tudi naši železničarji so ji mpsolali naproti zastopnika direkcije g. inž. Fince in g. dr. Deklevo ter zastopnike strokovnih združenj.

Ze v Brezicah so bili bolgarski gostje prisrčno sprejeti, ko jih je pozdravil šef postaje z lepim nagovorom. Sprejeli so tudi krasen šopek. Vse postaje so bile okrašene z zastavami in zelenjem. Zlasti so pa gostje obudovali okrašeno litijsko postajo. Na Zidanem mostu je sprejela goste velika množica z godbo in vso šolsko mladino, ki je obsula Bolgare s cvetjem, radosten vtis so na Bol-

železničarjev ter izročil pozdrave vsega bolgarskega naroda. Mogočne akorde jugoslovanske himne so spremljali vzkliki Bolgarom, nato je pa g. dr. Rupnik izpregovoril dobrodošlico v imenu župana in Ljubljane, za njim pa je prisrčno pozdravil goste predsednik Jugoslovansko-bolgarske lige g. Rasto Pustoslavšek.

S kolodvora se je razvil z godbo dolg sprevod, ki je ob pozdravih množic odkorakal po Masarykovi in Miklošičevi cesti v Ljubljanski dvor v prostore »Sloge« k zajtrku. Občinstvo je na cesti in z oken pozdravljalo Bolgare nad vse ljubeznivo; Bolgari so se vzradoščeni zahvaljevali za prisrčen sprejem.

Po zajtrku so bolgarski železničarji šli skozi mesto po študentovski ulici na Grad, kjer so si ogledali tudi notranost in jim je viš. kontrolor g. Jenko na kratko razložil zgodovino gradu. Očaral jih je zlasti razgled

Sprejem na glavnem kolodvoru

Na levi spodaj direktor Cugmus z voditelji bolgarskih železničarjev.

gare napravili kosci in grabljeve, ki so s polja pozdravljala s cvetjem in bolgarskimi ter jugoslovanskimi zastavicami okrašene bolgarske vagonce.

Peron glavnega kolodvora je bil poln Ljubljancov, ki so napolnili tudi pločnike Masarykove in Miklošičeve ceste. Seveda je na kolodvoru vihrala velika belo-zeleno-rdeča bolgarska zastava med našimi trobojkami. Direktor g. Josip Cugmus je prišel svoje goste sprejet z vsemi načelniki in sploh vsem uslužbenstvom direkcije, bansko upravo je zastopal g. dr. Trstenjak, župana in mestno občino g. dr. Rupnik, Jugoslovansko-bolgarsko ligo predsednik g. Rasto Pustoslavšek, učiteljski pevski zbor že tudi v Bolgariji popularni komunist g. Emil Adamič, NSZ tajnik g. Kravos, naše staro rodoljubno meščanstvo pa veletrgovca g. Rohrman. V množici je bila tudi velika skupina fantov in deklet v narodnih nošah in dekleta so oktila Bolgare s pravimi slovenskimi šopki iz nagele, rožmarina in roženkavta.

Direktor g. Cugmus je goste pozdravil v imenu železniške direkcije in ministra prometa ter jim želel dobrodošlico, poleg tega je pa izrazil veselje, da jih more pozdraviti v imenu vsega železniškega uslužbenstva od delavca pa do najvišjega funkcionarja, saj je nastopil trenutek, ko se lahko objameta rodna brata izpod Triglava in Vitoše, iz Splita in Dubrovnika ter Burgasa in Varne, ko Jadran s črnim morjem šumi harmonično pesem sloge in ljubezni med Bolgarijo in Jugoslavijo. Godba »Sloge« je zasvirala zanosno bolgarsko himno in med vzkliki: »Živio!« in »Ura!« se je načelnik g. Simeon Genkov s prelepimi zatrdili bratstva in edinosti med narodom zahvalil za pozdrav v imenu vseh bolgarskih

na Ljubljano in na planine in so se le neradi vrnili mimo Florijanske cerkve spet v mesto ter po Starem trgu v mestno hišo. Vsak gost je dobil za spomin številko »Kronike«, nato so si pa ogledali še Robbov in Prešernov spomenik, posebno jim je pa imponiral nebotičnik, ki se kar niso mogli ločiti od njega. Po obedu v kolodvorski restavraciji so obiskali muzej in Narodno galerijo in se izprehajali po Tivoliju ter uživali razgled z Bellevuea. Današnji dan so zaključili z večerjo v »Zvezdi«, jutri se pa odpeljejo na Jesenice pogledat tovarne KID, nato pa s posebnim vlakom do Dobrave in odtod peš skozi Vintgar, nadalje pa spet z vlakom na Bled. Zvečer se vrnejo v Ljubljano in jim bo v prostorih »Sloge« v Ljubljanskem dvoru prirejena poslovilna večerja. Ponoči se pa odpeljejo v Maribor.

Poziv Mariboru

V Maribor dospo bolgarski gostje v četrtek z brzovlakom ob 3.25 zjutraj. S posebnim vlakom se nato odpeljejo dopoldne v Ruše in Falo, kjer si bodo ogledali tovarno za dušik in elektrarno. Ko se vrnejo v Maribor, bo ob 11. na glavnem kolodvoru slavnostni sprejem. Vsa mariborska javnost je vabiljena k sprejemu, da na čim manifestantnejši način, izrazi čustva in simpatije do južnih bratov. Naj poneso bratje Bolgari od nas najlepše vtise v svojo domovino. Ne pozabimo, da so bila prav zadnje čase razna družstva iz Jugoslavije v Bolgariji sprejeta z največjo ljubeznivostjo in gostoljubjem. Ves narodni Maribor naj pohiti na praznik dopoldne k sprejemu Bolgarov na glavni kolodvor!

Poslopja štirih posestnikov v ognju

Velik požar na Dravskem polju

St. Janž na Dravskem polju, 18. junija.

Preteklo nedeljo je izbruhnil požar v prijazni vasi Prepolje v občini Rače na Dravskem polju. Ljudje so se ravno vračali od službe božje, ko so zagledali oblake dima: ogenj je izbruhnil v gospodarskem poslopiju posestnika Baumana Stefana v hiši št. 83, odkoder se je kmalu razširil na stanovanjsko poslopje in hleve v podaljšku. Domači so jedva utegnili rešiti živino in nekaj gospodarskega orodja. Mnogo opreme in obleke, nekaj živeža in drugo je zgorelo. Ogenj ni prizanesel sosedom. Z veliko naglico se je razširil na obližnja poslopja posestnikov Pušnika, Stumbergerja in Peska. Kmalu je gorelo kar sedem objektov, med temi troje stanovanjskih poslopij. Domača gasilska četa, ki je takoj prihitela na pomoč, radi pomanjkanja brizgalne in drugih potrebnih priprav, ni mogla uspešno gasiti. Šele gasilci iz St. Janža na Dravskem polju s svojo motorko so požar omejili in rešili, kar se je rešiti dalo. Kmalu za temi so prihiteli gasilci iz Gereče vasi, Rač, Device Marije v Brezju, Hajdine in Podove. Požrtvovalemu delu prihitelih požarnikov, se je zahvaliti, da so požar omejili in s tem odvrgli nedogledno katastrofo. Ob pol 13. uri se je posrečilo po-

žar omejiti in udušiti, tako da gasilec iz Po-brežja pri Mariboru, ki so med tem časom prihiteli na pogorišče, ni bilo potrebno, da bi pomagali.

Do tal je pogorelo eno stanovanjsko poslopje, troje gospodarskih stavb in hlevi, poškodovana po požaru pa so tudi ostala poslopja. Zgorelo je tudi nekaj poljskega orodja, šest voz nove kreme, precej opreme itd. Največ škoda utrpeli posestnik Pušnik, ki mu je skoraj vse zgorelo, a tudi ostali pogoreli so znatno oškodovani. Celokupna škoda približno ocenjena znaša okoli 170 tisoč dinarjev in je le deloma krita z zavarovalnino.

Vzrok požara ni pojasnjen, domnevajo, da je bil podtaknjen.

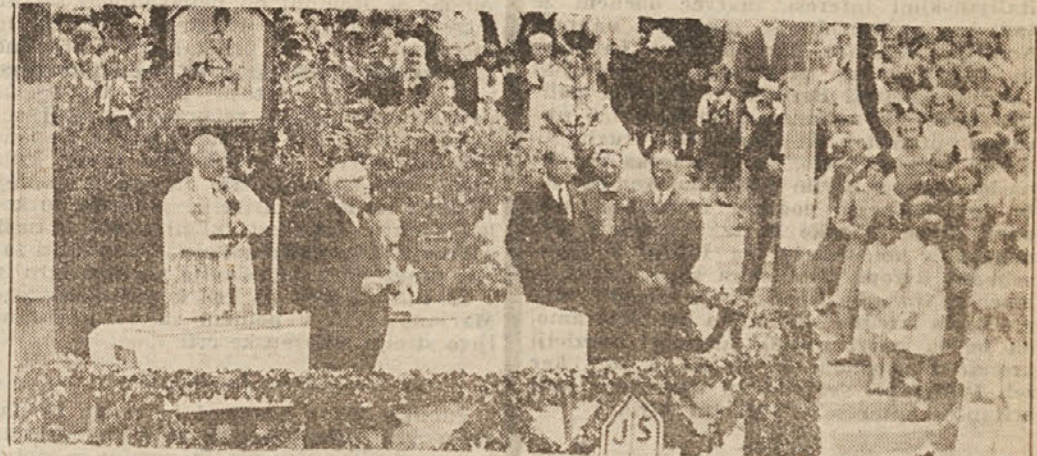
Ali ste se že naročili na „Glas naroda“?

Manifestacija naše mladine za jugoslovansko morje

Slavnostno razvitje praporov podmladka Jadranske Stráže v Trbovljah

Naša pa je imela naša mladina svoj praznik. — Zbrala se je pod vodstvom svojega učiteljskega na trgu pred cerkvijo. Vrste mladine pa je obdajala velika množica občinstva, ki je prisostvovala z zanimanjem svečanemu aktu blagoslovitve in razvitja praporov. Na lepo okrašenem odru pod lipo osvobođenja je predsednik krajevne JS gosp. ravnatelj ing. Loskot otvoril svečanost s pozdravom. Posebej je še pozdravil zastopnika oblastnega odbora JS iz Ljubljane g. prof. Marjanovića, zastop-

na prapore lepe trakove. Vsak praporščak je poljubil rob zastave in vzkliknil: »Čuvajmo naše morje!« In vsakemu vzkliku praporščakov je odmevalo: »Čuvajmo!« Praporom so kumovali za Podmladek na deški šoli Trbovlje g. Potivavšek, za deklško šolo gospe Pungrečarjeve, za Podmladek na vodenjskih šolah za deško g. prof. Ratej, ki ga je nadomestovala ga. Bučarjeva, za deklško pa ga. Balokova. Praporu Podmladka na meščanski šoli je kumovala ga. Loskotova. Po zaobljubi

nika občine predsednika g. Klenovška, narodnega poslanca gosp. Pleskovića in zastopnike ostalih društev. Nj. Vel. kralju Petru II., kateremu je mladina navdušeno vzklikala, je bila odposlana udanostna brzojavka. Pozdravne brzojavke pa so bile odposlane še banu g. dr. D. Puci, oblastnemu odboru v Ljubljani in glavnemu odboru v Splitu. Po patriotičnem govoru župnika g. Gaspariča je ob zvokih koral Sokolske godbe sledil blagoslov zastav. Nato je predsednik g. ravnatelj Loskot s krajšim nagovorom razvil in izročil prapore. Drug z drugim so pristopali mladi praporščaki s kumi in kumicami, ki so privezovali

praporščakov je govoril še zastopnik oblastnega odbora g. prof. Marjanović, pevski zbor je zapel »Buči morje adrijsko!«; vsa zbrana mladina pa je slavnost zaključila s himno podmladkarjev, ki jo je spremljala tudi Sokolska godba.

Nato se je razvil sprevod. Tudi v sprevodu je mladina z vzklikanjem in petjem dala duška svojemu navdušenju in svoji radosti. V sprevodih so podmladkarji spremili svoje nove prapore na šole, da jih bodo vso šolsko dobo spominjali: žrtve za naš Jadran vse, a naš Jadran, sinji Jadran, nikdar in nikomur ne!

Morilec s 6 pomagači v kazenski preiskavi

Sodnik Jože Baričević vodi preiskavo proti morilec Marije Penkove

Ljubljana, 17. junija.

Državni tožilec g. dr. Fellahar je danes na podlagi orožniške ovadbe in spisov sreskega sodišča na Brdu predlagal uvodno kazensko preiskavo proti sedmim osebam, ki so osumiljene roparskega umora Marije Penkove, ali sodelovanja pri zločinu.

Kazenska preiskava je poverjena preiskovalnemu sodniku g. Jožetu Baričeviću. V Ljubljanskih zaporih se zdaj nahajata glavna osumiljenca France Hribar, 27 letni oženjeni posestnik s Podrečja št. 19, oče treh otrok, in Janez Pirc, 36 letni oženjeni klobučarski pomočnik, ki sta bila v soboto zvečer oba prepeljana iz zaporov sreskega sodišča na Brdu v Ljubljano.

Nadalje je zdaj še v ljubljanskem zaporu pet osumiljencev, ki so bili privedeni v Ljubljano že v petek in četrtek: 48 letna Marija Dolničar starejša, mati štirih otrok od 14—24 let, posestnica male hišice in vrta v vrednost 13.000 Din pri »Polhovih« v Zaborštu pri Domžalah, njena hči 24 letna Marija Dolničar, 26 letni Hribarjev brat, Miha Hribar, ličar in sedlar, stanujoč na Podrečju št. 24, Jožefa Hribar, 23 letna žena Fr. Hribarja, hči Antona Dolničarja, kjer se pravi po domače pri »Uku«, in Angela Gaberšek, 30 letna samska delavka, sestra žene Janeza Pirc, mati dveh nezakonskih otrok. Služila je pet let v Beogradu, po svoji vrnitvi pa je eno leto stanovala pri Pircu na Viru. Zaradi prijateljstva s Pircem pa jo je Pircčeva žena spodila in je šla nato Angela Gaberšek stanoval k Penkovi, kamor je zahajal posej tudi omenjeni Pirc in kjer se je tudi zasnoval zločin.

O Marički, ki si je izposojala dežnike

Ljubljana, 18. junija.

Marička, nekje iz Ziri, se je morala danes zagovarjati pred malim senatom, ker je bila obtožena, da si je večkrat po krivi poti prisvojila tuje premičnine. — Imenovana Marička je sploh znana po svojih dolgih prstih, da rada kaj izmakne. Prav ji pride vse, samo da lahko dobi denar za pijačo. Zavoljo manjših tatvin je bila že neštokrat kaznovana po nekaj dni ali tednov. Danes se je zagovarjala, ker je 15. maja letos sunila v Skofji Loki en ženski dežnik rjave barve v vrednosti 150 Din, 16. maja pa prav tako v Skofji Loki Foiker Mariji en ženski dežnik modre barve v vrednosti 100 Din, neugotovljenemu lastniku pa že en ženski dežnik črne barve neugotovljene vrednosti.

Državni tožilec: »Zakaj rabite toliko dežnikov?«

Marička molči. Tatvino dveh dežnikov odkrito prizna, o tretjem pa trdi, da je njen, ker ga je že pred leti dobila.

Sodnik: »Kje ste ga pred leti dobili?«

Marička: »Zaposodila sem si ga nekje v Podgorju.«

Branilec jo zagovarja, češ da glede tretjega dežnika ni dokazano, da bi ga kje ukradla. Sodnik je nato razglasil sodbo, po kateri je Marička zaradi tatvine dveh dežnikov obsojena na 6 mesecev strogega zapor. Všteje se ji preiskovalni zapor, sodni stroški so neizterljiv.

Sodnik: »Sprejmete kazen?«

Marička: »Sprejemem. Hvala, gospod sodnik! Hvala, gospod doktor!« (Poročevalcu: »Nikar ne dajte v časopis, gospod!«)

Robija za mladoletnika

Obsodba 17letnega napadaleca z Bogenšperga

Ljubljana, 18. junija.

Danes so pred malim senatom, ki mu predseduje s. o. s. dr. Orožen, zagovarjal mladoletni napadalec, šele 17 letni župančič Leopold pred obtožbo radi zločina poskušene umora in poskušene požiga, ker je 28. aprila letos na gradu Bogenšperku pri Litiji, ki je last g. Windischgraetza, napadel s kuhinjskim nožem, z briljivo in polenom graščinsko gospodarico, 70 letno Marijo Tomažinovo. Najprej jo je obdelal v kuhinji, nato pa jo je nesel po hodniku v kletne prostore ter jo medpoloma tako obdelaval, da ji je prizadejal sedem ran na glavi in drugod. Nato pa jo je v kleti zavlekel do mrzlega vlažnega prostora, ki vodi do grajskega vodnjaka.

Šele po 24 urah so jo vso onemoglo in izčrpano, ko je prišla spet nekoliko k zavesti, da je mogla klicati na pomoč, našli ljudje. Skrbni zdravniški negi in njeni trdni telesni zgradbi je pripisati, da je ostala pri življenju, da je bila danes lahko zaslišana kot priča. Napadalec je skušal po zločinu še na dveh krajih zažgati graščino, kar je bilo zdaj osnova obtožbi in o čemer je »Glas naroda« že poročal.

Ker je obtoženec starejši mladoletnik, je bila razprava tajna. Zaradi poskusa umora in požiga je bil danes pred malim senatom obsojen na 5 let in 6 mesecev robije. Sodniki so upoštevali kot olajševalno okolnost, da je obtoženec svoje dejanje odkrito priznal in je bil drugače neporečen, pač pa zelo nagle jeze.

Z motiko ga je po glavi

Zalosten konec pokopavanja pusta

Letos se je na pustni torek namenila večja skupina maskiranih fantov iz vasi Gradca pri Litiji v Zgornji Log, da po krajevnem običaju pokopljejo pusta.

Pot in želja po norčijah je fante zanesla tudi na dvorišče posestnika Stermoljana Franca, od katerega so zahtevali, naj jim postreže s pijačo, kajti sicer bodo na njegovem dvorišču pokopali pusta. Stermoljan Franc je poskušal s pomočjo Lesjaka Karola razgrajati fante preprodi, kar pa se mu ni posrečilo. Nastal je prepir, v katerega je posegel takoj obtoženec Omerza Viktor, ki je udaril z motiko najprej Lesjaka Karola po glavi in nato še Stermoljana Franca, tako da jima je prizadejal telesne poškodbe.

Obdolženec Omerza Viktor svoje dejanje prizna, zagovarja pa se, da sta neposredni povod za prepir dala sama Stermoljan Franc in Lesjak Karol, ker sta njegovo družbo psovala in ker ga je hotel Lesjak Karol menda z nožem napasti, Stermoljan Franc pa je s kolom udaril Kristana Alojzija. Temu je priskočil na pomoč in ga rešil na ta način, da je udaril Stermoljana Franca z motiko po glavi. Ta zagovor pa ne velja, ker sta hotela poškodovati le s primerno silo odgnati nadležne fante in zato Omerza Viktor nikakor ni bil upravičen nastopiti proti njima s tako surovo silo, ko je z železnim koncem motike moral na glavo in tako podal nevarnost za njihovo življenje.

Omerza Viktor je bil zavoljo krivde zoper življenje in telo obsojen na 4 mesece in 20 dni strogega zapor.

Pri iskalcih zlata v centralni Afriki

Največja dobaviteljica zlata na zemeljskem površju je Južna Afrika. Več kot polovico (53%) vse svetovne produkcije zlata odpade na njo. Letno se tam pridela več kot 322.000 kg čistega zlata. V zadnjih letih znaša letna produkcija okrog 260.000 kg. Poleg Južne Afrike so bogate na zlato še Združene države in Kanada, v manjši meri tudi Rusija in Mehika.

Toda človeštvu še ni dovolj te omanljive kovine. Še vedno išče novih zlatih poljan, še vedno eksistirajo ljudje, ki se napotijo v oddaljene neznane kraje, kjer mislijo, da bodo našli svojo srečo pri iskanju zlata. Tako so odkrili nove zlaste poljane v centralni Afriki v bližini znanih jezer Tanganjika in Njassa, ki baje na nekaterih mestih prekašajo one v Južni Afriki.

Zlato nastopa, kakor vsaka druga rudnina, v zemljišču, ki je vulkanskega porekla. V takem ozemlju privre skozi razpoke notranja žareča lava do zemeljskega površja, kjer okrepni. Zlato dobimo vedno v družbi s kremenjakom ali kameno strelo. Zlato je v tem prozornem mineralu posejano kot prah ali pa tudi v manjših koščkih. Kjer naletijo na take žile, tam nastanejo zlati rudniki. Montirati je treba močne miline, ki zmlejejo kremenjak v droben prah. Ta prah se nato izpere, tako da se čisto zlato, ki je težje kot plemenjak, sesede na

duo, gornji lahki prah iz kremenjaka pa se zavrže.

Opisani način je prvenstven in najbolj rentabilen, kajti zlato se pobira na licu mesta, kjer se je rodilo. V naravi pa so še drugotni viri zlatega prahu. Kjer kremenjakove žile z zlatom pridejo do zemeljskega površja, so podvržene preperevanju, kakor vsaka druga kamešina. Zračna temperatura in deževje jih razkrajajo in odnašajo. Kjer izgube reke svojo nosilno moč, na primer v ravninah, tam se odnešeni kremenjakovi grušč z zlatimi zrnami sesede in tako dobimo drugotna ležišča zlata. Na taka ležišča se nato napotijo »iskalci zlata« in skušajo obogatiti. Pred kratkim je neki švicarski profesor potoval po teh zlatih poljanah osrednje Afrike, obiskal je iskalce zlata, o katerih pripoveduje zelo zanimive stvari.

Človek, ki misli, da bo našel svojo srečo pri iskanju naplavljenega zlata, je navadno propadla, skrahirana kreature, ali pa spada v armado nezaposlenih, ali pa je avanturist, ki mu je vsakdanje življenje preenostavno in išče razvedrila v divjini. On sam nikoli ne izpira zlata iz nanešenega kremenjakovega proda, zato je prekomoden, in ves dan stoji do kolen v vodi tudi ni prijetna zadeva. Najprvo si mora od oblasti izposlovati dovoljenje, kakor pri nas za

Protiletalska akcija na Angleškem

Londonški publiki so pred dnevi predvajale protiletalske formacije orožja in zaščitne priprave za obrambo prebivalstva proti letalskim napadom. Slika na kaže prisluškovalne naprave, s katerimi odkrivajo na velike daljave prihod sovražnih letal.

Nemško poželenje po kolonijah

V Kieľu v Nemčiji so v nedeljo priredili »mornarsko slavo«. Da bi številno publiko navdušili za kolonijalna vprašanja, so uprizorili scene iz življenja afriškega avtohtonega prebivalstva.

lov, kar ga seveda stane nekaj denarja. Oblast mu določi rajon in izven tega rajona ne sme iskati zlata. Nato se napoti v svoj »revir«, kjer si najprvo zgradi »hišo« iz palic, dračja in vej. Potem si iz bližnjih zamorskih plemen najame delavce, 20, 50, 100 ali še več, kolikor jih pač more plačati. Vsi delavci so nekaka njegova »družina«, kajti vse mora preskrbeti s hrano. Kraji so navadno nerodovitni in zelo oddaljeni od železnice in mest, 800–1000 km. V tem je njegovo delo, da nabavlja potrebni živež in da ga s težko muko dovaja v svoj rajon. Kajti cest ni nobenih, vse se mora prnesti bodisi na ljuhe ali na živini. V deževni dobi pa so poleg vsega ti kraji še neprehodni zaradi močnih in pogostih poplav.

Sploh je sezona zlata zelo zavisna od klime. V ekvatorialnih krajih je leto razdeljeno na suhe in deževne dobe. Deževna doba je vedno takrat, kadar je sonce v zenitu. Ker stoji sonce nad ekvatorjem dvakrat v letu v zenitu, sta tam dve deževni periodi (spomladi in jeseni), vmes pa dve suhi (pozimi in poleti). Na višjih geografskih širinah (20°) je sonce samo enkrat v zenitu, zato je tu samo po ena deževna in suha doba. Kraji, kjer leži naše zlato, se razprostirajo na 15° južne širine in imajo zato samo eno deževno dobo, ki nastopi začasa naše zime, in traja od novembra do marca. V deževni dobi zelo močno dežuje, skoraj vsak dan, potoki in reke narastejo in poplavi vse doline in ravnine. Močno narasli potoki odnašajo zlati kremenjakovi zdrobi s hribov v doline in ga naplavlajo ob bregovih.

Deževna doba je za iskalca zlata njegova »zlata« doba. Delavci in delavke bredejo ob naraslih potokih in izpirajo zlato. Čim bolj narasčajo potoki in reke, tem višje se pomika delavstvo v planine. Torej tudi v teh planinah opazimo sezonsko romanje v planine kakor pri nas poleti. Samo z razliko, da pri nas ženejo krave, ki dajejo tečno mleko in sir, tam doli

pa iščejo zlato. Ko proti koncu deževne dobe prične voda upadati, se pomika delavstvo zopet v doline, da poišče še preostanek zlata, ki ga je voda nanesla na dno dolin in ravnin. Ko voda presahne, je konec tudi »zlate« dobe. Kajti za pridobivanje zlata je potrebna voda za izpiranje kremenjakovega peska. Če te ni, tudi zlata ni.

Toda tudi suha doba ni za iskalca zlata, doba mirovanja. Že zgoraj smo videli, da je začasa deževne dobe vse ozemlje zaradi poplav težko prehodno. Lahko prehodno je samo v suhi dobi. Tedaj je treba iz oddaljenih krajev dovajati živež za naslednjo deževno dobo in odpraviti pridobljeno zlato ter ga spraviti v denar. Jasno je, da je zaradi težkega transporta živež v teh krajih zelo drag. 100 kg koruzne moke stane 48 angleških šilingov ali 600 dinarjev. V teh krajih je »polenta« najdražja na vsem svetu. Nasprotno pa podjetnik zelo mizerno plača delavstvo. Delavec dobi na mesec do 100 dinarjev (8 šil.). Dalje mora podjetnik računati, da ga bo stala prehrana vsakega delavca nadaljnjih 15 šilingov ali 200 Din. Na eni strani slaba prehrana in mizerno življenje, na drugi strani težko delo, so dovedli, da je črten podvržen goljufiji in tatvini. Zato čisto pridobljeno zlato skrije in ga proda pod roko. Razvito je neke vrste »veržništvo«. Če je »letina« dobra in ima podjetnik velik rajon in mnogo ljudi (200), lahko zasluži precejšnjo svoto, seveda z največjo brezobzirnostjo in skopostjo do podvržencev. Marsikateremu iskalcu zlata se je sreča nasmešila in mu naklonila do 80.000 Din letno (6000 šilingov). Toda veliko večje število je takih, ki so popolnoma propadli. Padli so tako globoko, da se sami udinjajo kot delavci in jih zamoreci zmerjajo z »šensi ja ulajac«, kar pomeni evropski zamorec.

Čitajte in razširjajte
»Glas naroda«!

Emil Vachek:

52

Kri ne kliče po maščevanju...

»Ne vem, zakaj ste osredotočili name svoje sovraštvo,« je rekel Bernard. »Nekoč ste gledali na to stvar drugače, sicer bi mi ne bili takrat pomagali. Povejte, zakaj ste se zdaj tako spravili name? Kakšen smoter zasledujete s tem?«

Bernard je bil prepričan, da more biti to samo en smoter — oderuštvo. Spominjalo ga je na roman, ki ga je nekoč čital. Roman iz življenja homoseksualnega moža. Junak tega romana je srečal nekoč v parku bednega dečka, ga vzel k sebi ter preživel z njim eno noč. Potem ga je oblekel, mu dal nekaj denarja in je kmalu pozabil na ta dogodek. Čez leta, ko je bil že v dobri službi, se je javil pri njem mladenič propale zunanosti ter se mu dal spoznati. Od slej ga je tako odiral, da je tisti človek obupaval. Umoril je svojega zajedavca, da bi imel slednjič mir. Ali je mogel človek z zdravo pametjo videti za Letzovim ravnanjem drug smisel kot oderuštvo?

»Kakšen smoter zasledujem?« je počasi ponovil Letz. Počasi je govoril, ker njemu samemu ni bilo dovolj jasno, kakšen smoter ima pred seboj. Hotel je čega človeka uničiti, to je bil seveda smoter. Toda še zmerom ni vedel, kako bi to storil. »Ali mora človek zasledovati smoter, Astenburg? In kaj vam je do mojih zasebnih stvari?«

»Če preganja človek človeka, ni to zasebna stvar enega,« je ugovarjal Bernard. »Pri vašem pohodu proti meni imam vsaj pravico izvedeti, zakaj to delate. Ne zavedam se, da bi vam bil kdaj kaj žalega

storil. Ponudil sem vam svojo pomoč takoj, ko ste se pojavili. Tudi zdaj sem vam pripravljen pomagati.«

»Toda meni ni več do vaše pomoči,« je dejal Letz. »Ne razumem, zakaj me nadlegujete. Nisem vas povabil na razgovor in ne držim vas na stolu. Tudi mi niti na misel ne prihaja, da bi se vam izpovedoval, kaj nameravam. Toda izveste. Astenburg, ne kričite name in rajši odidite, ako vam je moja družba neprijetna.«

Bernard ga je nekaj časa gledal molče in ga študiral. Prizadeval si je, da bi ovladal svojo razburjenost in da bi spoznal, kaj prav za prav Letz namerava, ko ga tako neusmiljeno preganja. Že dalje časa je mislil, da Letz ni pri pravi pameti. Toda motilo ga je to, da govori sicer zmedeno, a pametno. Toda če se naj izloči njegova zmedenost, zakaj je torej ta človek delal vse te čudne stvari? Bernard si je mislil, da je to vendarle samo zavoljo denarja. Ne upa si ga zahtevati in ga hoče s svojim ravnanjem prisiliti, da mu ga sam ponudi. Zinil je: »Mislim, gospod major, da ne živite v dobrih razmerah.«

»Kaj so vam moje razmere mar?« je vprašal Letz pret. »Če ste le količkaj razumen človek, se brigajte za svoje razmere, moje pa pustite pri miru!«

Toda Bernard si je mislil, da je to le začetek pogajanja. »Žal bi mi bilo, če bi morali morda trpeti pomanjkanje. Povedal sem vam že vendar nekoč, da vam je moja denarnica na uslugo, dokler vam česa ne najdemo.«

To je bil trenutek, ko se Letz ni znal več premagovati. Vse nabrano sovraštvo je zdaj zletelo iz njega. Nekoliko se je vzravnaval in zasikal: »Vi prostaški, nevzgojeni pobalini, s kakšno pravico si mi upate ponujati denarno pomoč? Ali sem vam dal kdaj pravico za to? Če mislite tisti denar, ki sem vam zanj prosil takrat z Dunaja, si razlagam to tako, da sem bil takrat upravičen zahtevati od vas potne stroške, ker ste me poslali tja v svojem osebni interesu. Toda

drugače nisem hotel od vas nikoli niti krone in je tudi ne bom hotel. Tudi če bi mi grozila smrt od lakote, se na vas nikoli ne obrnem za pomoč. In veste, zakaj? Zato, ker od vas nočem vašega denarja, temveč vašo srečo. Ne vem, zakaj, toda sovražim vas, kakor še nisem nikogar sovražil. Sklenil sem, da vas moram uničiti. Prej ste vprašali, kakšen smoter zasledujem, zdaj ga veste. Moj smoter ste vi. In pravim vam torej, da vas ne preneham preganjati, dokler vas ne uničim. Pojdem, če treba ceste pometat, sam da si zaslužim toliko, da bi mogel ostati v Pragi. In strašil vas bom v prostih urah. Poiščem vse ljudi, s katerimi se stikate, in vsem povem, kar vem o vas. Da ste navzlic svoji gladki zunanosti zver in da spadate na morišče, če je le še kaj pravičnosti na svetu. Ne odneham, preden ne zastrupim vsega okrog vas. In zdaj izginite, drugače vam vržem kozarec v glavo, da mi ne bo treba gledati vašega zoprnega obraza.«

4.

Po tem razgovoru je Letz spoznal, da se je tistim prijetnim zabavam z Astenburgom, kakor je bilo strašenje po telefonu, nepričakovano srečanje ali nastop umobolnega pri Wolffu, približal neodvrtljivo konec. Prvič bi to že premalo učinkovalo in drugič — ta pobalin je bil tako preplašen, da se je bilo bati, da bi utegnil on sam vse to prezgodaj končati. Tako je sklenil, da bo izdal to njegovi rodbini. Odpravil se je tja takoj drugi dan. Hišna mu je rekla, da je samo gospa doma. Tem bolje, si je mislil Letz, na ženo bo bolj učinkovalo.

»To mi je ravno prav,« je odgovoril, »prosim, bi hoteli izročiti gospe mojo vizitnico?«

Naročajte in čitajte
»Glas naroda«!